

Titel: Sprog, tanke og virkeligheden III, [GENNEM] 138-0090

Citation: "Sprog, tanke og virkeligheden III, [GENNEM] 138-0090", i *Louis Hjelmslev og hans kreds*, s. 12. Onlineudgave fra Louis Hjelmslev og hans kreds:
https://tekster.kb.dk/catalog/lh-texts-kapsel_138-shoot-wacc-1992_0005_138_GENNEM_0090_p12_bP11_TB00001/facsimile.pdf (tilgået 26. maj 2024)

Anvendt udgave: Louis Hjelmslev og hans kreds

Ophavsret: Materialet kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge det til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

Jørgen JØRGENSEN, Empiricism and Unity of Science. Paper sent in for the fifth International Congress for the Unity of Science, Cambridge, Mass., U.S.A., 1939. THE JOURNAL OF PHILOSOPHY (BETHLEHEM) 9.181-8.

- 181 1. Empirismen tilstræber videnskabens enhed ikke som noget, der skal opbygges, men som noget der skal konstrueres.
2. En stigende videnskabens enhed var allerede i forvejen vokset frem af sig selv.
- 182 3. Samledes ogsaa logik og matematik i deres indbyrdes forhold. Ogsaa mulig bro mellem formal- og naturvidenskab.
- 183 4. Det afgørende punkt i denne sammenheng er den opdagelse, at logik og matematik kan betragtes som arter af sprog. De bliver dermed empiriske videnskaber om nogle specielle træk ved de psykologiske fænomener, der kaldes tænkning.
5. Af betænnelighedshenyn defineres en tænkeproces som en proces, ved hvilken problemer behandles; en problemsituation fremkalder hos den tænkende organisme et behov for en løsning. Nyere psykologiske undersøgelser viser, at de processer, hvorved dette behov tilfredsstilles, ikke er rent mentale, men indbefatter motoriske og sensoriske momenter. Helt kroppen er med i tænkningen.
- 184 6. Alle tænkeprocesser foretages i repræsentationer, ved hvilke funktionsbilleder eller "natural schemata" (Henry Head) dannes i nervesystemet. Såd. planospil, billedspil, matematik.
- 185 7. De stabiliserende elementer i disse strukturer er ordene, og sproget er derfor af enorm betydning for dannelsen af "notions". Ordene har dels en semantisk, dels (antagelig altid) en expressiv (emotiv) funktion. Et ord har kun semantisk værdi hvis ordet er blevet indarbejdet i en "notional" struktur paa en saadan maade, at det opretholder nogenlunde konstant i forbindelse med erfaringen af et givet fænomen. Ordet har ikke mening i kraft af forklaring eller definition, men i sidste instans maas det altid rekrutteres til direkte erfaring af fænomenet. Dette er empirismens grundprincip.
8. Mellem et fænomen og dets repræsenterende symbol er der ikke anden forbindelse end at de begge er del af den samme "notional" struktur. Ordet ligner ikke fænomenet, men er kun en betinget stimulus af hele denne struktur. Ligesaa sætninger, som fra et semantisk standpunkt simpelt hen er sammensatte navne.
- 186 9. Logikkens formål er at undersøge de betingelser, der behersker deduktionen af sande sætninger ud fra andre sande sætninger. Alle sætningens er analytiske, dvs. konklusionen er et navn for det samme fænomen, for hvilket præmissen er navne. Det er sproget, der bestemmer, hvilke konklusioner der kan drages af sprogligt formulerede præmisser.
- 187 Betraget paa denne maade bliver logikken en empirisk videnskab om sprogbrug.
- 10-11. Læren om sprogbrug er læren om semantiske ækvivalenser, der faktisk empirisk, dvs. gennem en fænomenal interpretation.
12. Logikken bliver dermed en empirisk videnskab om de altsaa psyko-neurologiske betingelser, under hvilke forskellige udtryk i et givet sprog bliver semantisk ækvivalente. Logik bliver herved en naturvidenskab, nemlig en underdisciplin under læren lingvistik, der igen er en underdisciplin under almen behaviouristik.
- 188 Til den indvending, at dette er en tilbagesvenden til psykologismen, er at svare, at naar psykologismen var forkert, var det ikke fordi den betragtede logikken som en gren af psykologien, men fordi den arbejdede med urigtige og uholdbare psykologiske teorier. - Herved nedbrydes skranken mellem formal- og naturvidenskab.